Gemeente Amsterdam

Aan: Gemeenteraad Amsterdam

Datum: 9 februari 2022

Portefeuille: Digitale Stad

Portefeuillehouder: Touria Meliani

Behandeld door: Bestuurszaken CTO (bestuurszaken.cto@amsterdam.nl)

Onderwerp: financiële bijdrage van de gemeente Amsterdam aan het onderzoek omtrent 'Het verraad van Anne Frank'

Geachte raadsleden,

Sinds de publicatie van het boek 'Het verraad van Anne Frank' is er een brede discussie ontstaan over het onderzoek en de conclusies in het boek. Het college hecht er aan u te informeren over de rol van de gemeente Amsterdam met betrekking tot dit onderzoek, wat de bijdrage inhoudt en welke voorwaarden er zijn gesteld. Tevens zijn er door raadslid IJmker (GroenLinks) in de raadscommissie Kunst, Diversiteit en Democratisering d.d. 2 februari 2022 vragen gesteld over de betrokkenheid van de gemeente Amsterdam bij het onderzoek.

De gemeente Amsterdam heeft nadrukkelijk geen inhoudelijke bemoeienis gehad met het onderzoek, de methodiek, dan wel de uitkomst van het onderzoek, zoals gebruikelijk bij onafhankelijk onderzoek waaraan de gemeente bijdraagt. In 2017 is de gemeente Amsterdam benaderd door Proditione Media (de organisatie achter het onderzoeksteam Cold Case Diary) met het verzoek om bij te dragen aan onderzoek, zowel financieel, als door toegang te verlenen tot de nodige documentatie uit het Stadsarchief. Het vooronderzoek van het onderzoeksteam liet destijds documentatie zien van over de hele wereld. Het voorstel was dat al deze data, met mogelijk relevante informatie over een belangrijke en pijnlijke periode in de Amsterdamse geschiedenis, inclusief de documentatie uit het Stadsarchief, in één onderzoekdatabase terecht zouden komen.

Met de aanvraag werd door Proditione Media toegezegd de onderzoekdatabase beschikbaar te stellen aan het NIOD Instituut voor Oorlogs-, Holocaust- en Genocidestudies, het Nationaal Archief en het Stadsarchief. Deze drie partijen vallen onder de Nationale Archiefwet, waarmee het beheer en de toegang tot de documenten is geregeld, en geborgd is dat met privacygevoelige informatie uit de onderzoekdatabase zorgvuldig wordt omgesprongen. De overdracht van de onderzoekdatabase zou na de publicatie van het onderzoek zo snel mogelijk plaatsvinden.

De aanvraag voor een bijdrage bevatte een lijst aan gezaghebbende instellingen zoals De Anne Frank Stichting, het NIOD en experts die zich bereid hadden verklaard om mee te werken aan het onderzoek. Mede op basis daarvan werd de onderzoeksopzet door de gemeente beschouwd als stevig. Een onafhankelijke rol voor de gemeente als financieel bijdrager kon op deze manier in het verloop van het onderzoek gewaarborgd blijven. Dit is een gebruikelijke rol voor de gemeente Amsterdam bij het (deels) financieren van relevant onderzoek voor de stad.

Aan de onderzoekers is vervolgens in 2018 door de gemeente Amsterdam een eenmalig bedrag van €100.000 toegekend, op een totale projectbegroting van enkele miljoenen. Het doel van deze bijdrage was om 1) de onderzoekdata te delen met het NIOD Instituut voor Oorlogs-, Holocaust- en Genocidestudies, het Nationaal Archief en het Stadsarchief die ze waar mogelijk openbaar kunnen maken 2) de aanpak, methodiek en software beschikbaar te maken voor iedereen die het wil gebruiken voor toekomstig onderzoek (bijvoorbeeld voor kennisinstellingen en studenten).

Naast de financiële bijdrage, is in 2020 ambtelijk verkend om een expositie te realiseren over de onderzoeksmethodiek en het thema privacy en gebruik van data in deze tijd. In 2020 is besloten mede vanwege corona van de expositie af te zien.

Concluderend
Na publicatie van het onderzoek op 17 januari 2022 is er kritiek ontstaan op de conclusie in het boek, alsmede dat er geen inhoudelijke feedback is gevraagd aan specialisten en experts op de lijn van het onderzoek en de conclusies. Ook bleek na publicatie dat de partijen die genoemd zijn in de aanvraag van Proditione Media, nu zeggen niet of amper betrokken te zijn geweest bij het vervolg van het onderzoek gedurende de jaren na de aanvraag bij de gemeente Amsterdam. Dit was nieuwe informatie voor de gemeente Amsterdam. Ook geven de partijen nu aan dat zij niet achter de conclusies die in het boek naar voren worden gebracht staan.

Er is na publicatie van het onderzoek een gesprek geweest met Proditione Media over de toegezegde overdracht van de door hen gemaakte onderzoekdatabase en materialen, alsmede of er is voldaan aan de gemaakte afspraken uit 2018. Proditione draagt de verantwoordelijkheid om aan te tonen dat aan de afspraken zijn voldaan met betrekking tot het overhandigen van de onderzoekdata. De gemeente controleert dit. Gesprekken over de overdracht van de database zijn momenteel gaande.

Het college herkent zich in het beeld dat er onzorgvuldig en nalatig is omgegaan met het onderzoek en de publicatie en is hiervan geschrokken. Ook is de gekozen manier van communiceren op z'n minst onzorgvuldig te noemen. De gemeente Amsterdam zal in overleg met de genoemde partijen uit de aanvraag van 2017 onderzoeken of de aanpak voldoende is gevolgd. Mede op basis van deze gesprekken wordt onderzocht of er mogelijkheid is tot terugvordering van onze bijdrage.

Ik hoop u hiermee voldoende geïnformeerd te hebben.

Met vriendelijke groet,

Touria Meliani
Wethouder Digitale Stad